

September 2016

Fjerde status på projekt ”*Livsglade børn som bruger deres krop*”

Baggrund

Social- og Sundhedsudvalget og Børne- og Undervisningsudvalget besluttede på fællesmødet den 25. juni 2014, at igangsætte et projekt hvis formål er, at nedbringe antallet af overvægtige børn. Den primære målgruppe for indsatsen er de 3 - 6årige børn i Ishøj Kommunes daginstitutioner. På udvalgs møderne i november 2014 godkendte Social- og Sundhedsudvalget og Børne- og Undervisningsudvalget projektbeskrivelsen for projektet, som samtidig fik navnet ”*Livsglade børn som bruger deres krop*”. På samme møde fremsatte Social- og Sundhedsudvalget et ønske om en løbende opfølgning og orientering på projektet, i samarbejde med Børne- og Undervisningsudvalget, i henhold til den foreløbige tidsplan. Dette er den fjerde status på projektet.

I november 2015 vedtog Børne- og Undervisningsudvalget Social- og Sundhedsudvalget et koncept for løbende evaluering af projektet. I denne status følges op på evalueringspunkterne for så vidt angår de punkter, der indtil nu er målt på. Evalueringen vil indgå under de relevante afsnit. For at gennemføre en løbende evaluering af projektets effekt gennemføres en Storevejedad, hvor alle 4- og 5årige børn bliver vejede og målt, således at børnenes BMI kan beregnes. Vejning og måling finder sted i børnenes institution, og sundhedsplejen og institutionernes personale har i fællesskab ansvar for at indsamle de nødvendige data. Store vejedad finder sted i løbet af uge 2. Alle børn i børnehaveklasse får hvert år tilbudt at komme til en indskolingsundersøgelse hos skolens sundhedsplejerske. Her foretages blandt andet screening af børnenes grov- og finmotorik, syn samt højde og vægt. Indskolingsundersøgelsens måling af overvægt anvendes som data til at følge projektets overordnede formål, og data fra undersøgelsen i skoleåret 2014/15 fungerer som nulpunktsmåling.

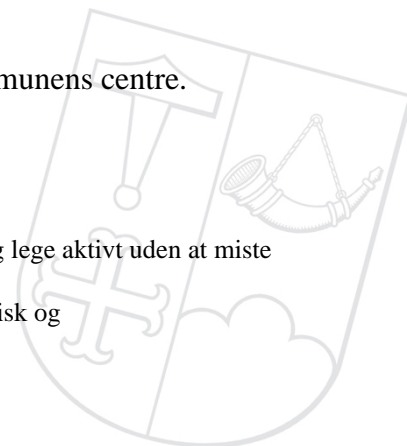
Projektets formål er at nedbringe antallet af overvægtige børn i 6 -7års alderen.

Projektet har følgende delmål:

- At børn får mod og lyst til at bruge deres krop, således at deres grundform¹ forbedres.
- At flere børn deltager i det frivillige foreningsliv.
- At børn får styrket deres selvtillid og kropskompetence².
- At skabe klare snitflader og enkle arbejdsgange på tværs af kommunens centre.

¹ En god fysisk grundform betyder, at børnene har overskud til at gå, løbe, hoppe og lege aktivt uden at miste pusten og overskuddet.

² Gode kropskompetencer betyder, at barnet er aldersvarende socialt, psykisk, motorisk og sanseintegrationsmæssigt.

Projektet gennemføres i et samarbejde mellem daginstitutionerne, Sundhedsplejen, Center for Børn og Forebyggelse, Center for Dagtilbud og Skoler og de praktiserende læger. Der er endvidere tilknyttet en medarbejder fra Stabsenheden for Sundhedsudvikling i den tværfaglige projektgruppe, hvis medlemmer er udvalgt ud fra faglige kompetencer, der støtter projektet.

Herunder gives status på projektets aktiviteter:

1. Kommunikationsplan
2. Det enkelte dagtilbud sætter mål for deres indsats
3. Afdækning af medarbejdernes kompetencer
4. Kompetenceudviklingsforløb for medarbejdere i kommunens daginstitutioner
5. Nye lege og aktiviteter implementeres i dagtilbuddene løbende
6. Forældrekonference
7. Klare snitflader og arbejdsgange på tværs af kommunens centre og styrkelse af det tværfaglige samarbejde
8. Afrikaturen
9. Samarbejde med de praktiserende læger
10. Løbende evaluering af projektets effekt
11. Øvrige indsatser der understøtter projektets mål

1. Kommunikationsplan

Kommunikationsafdelingen har udarbejdet en kommunikationsplan og projektlederen er i løbende dialog om denne med kommunikationsafdelingen. Projektlederen har i samarbejde med kommunikationsafdelingen udarbejdet forskellige flyers om de konkrete indsatser i projektet.

Der har været fokus på både den interne og eksterne kommunikation. Der har været en artikel i fagbladet NATURvejleder om dagtilbuddenes bevægelsesruter, som efterfølgende har vundet Friluftsrådets pris 'Spring ud i naturen'. Prisen blev omtalt i lokaleavisen Vestegnen og via kommunens egne kanaler. Der har været et indslag på TV-Ishøj om 'Store Legedag' og en artikel i Ishøj Nyt om projektet. Der har været en artikel i Sydvest og et indslag i TV Ishøj om projektet. DGI har skrevet en artikel om projektet "*Leg, bevægelse og fællesskab uden alder*".

2. Det enkelte dagtilbud sætter mål for deres indsats

Samtlige dagtilbud har sat mål for deres deltagelse i projektet. Udover dagtilbuddenes egne mål arbejdes der videre med udnyttelse af legepladsen som et pædagogisk læringsrum, som var dagtilbuddenes mål i 2015. Af konceptet for projektets evaluering³ fremgår det, at projektlederen i forbindelse med status på projektet udarbejder et bilag, hvor samtlige institutioners mål er listet op. Listen over institutionens mål for 2016 er vedlagt i bilag 1.

Af konceptet for projektets evaluering fremgår det endvidere, at projektlederen i samarbejde med de enkelte institutioner evaluerer på de mål institutionerne har sat, og at der afrapporteres i projektets slutevaluering. Projektlederen følger op på dagtilbuddenes mål på statusmøder med

³ Koncept for evaluering af projektet er vedtaget i Social- og Sundhedsudvalget den 9. november og i Børne- og Undervisningsudvalget den 16. november 2015.

udgangspunkt i tre spørgsmål: Hvad vil I gerne opnå? Hvor langt er I nået indtil nu? og Hvad er næste skridt mod målet/målene? På statusmøderne drøftes endvidere, om målene skal justeres.

3. Afdækning af medarbejdernes kompetencer

Projektlederen har i januar og februar søgt at afdække medarbejdernes kompetencer, der er af relevans for projektet.

Medarbejderne har forskellige kompetencer i motorik og bevægelse og er på forskellige niveauer. Projektlederen vurderer, at der med medarbejdernes kompetencer er gode muligheder for at igangsætte bevægelseslege og -aktiviteter. Flere dagtilbud benytter hal, svømmehal og udearealer til leg og bevægelse. En generel udfordring er dog at systematisere, målrette og begrunde, hvorfor og hvordan de valgte bevægelsesaktiviteter er vigtige for børnene og deres kropslige og motoriske udvikling.

AKTIVITETEN ER AFSLUTTET

4. Kompetenceudviklingsforløb for medarbejdere i kommunens daginstitutioner

Projektets kompetenceforløb består af forskellige elementer, hvor sidemandsoplæring og aktionslæring (i daglig tale kaldet mesterlæreforløb) udgør den centrale del af projektets kompetenceudviklingsforløb i 2015 og 2016. Aktionslæring og sidemandsoplæring er en af vejene til at opnå implementering⁴, og medarbejderne peger på, at styrken ved mesterlæreforløbene er, at man bedre husker de lege og metoder, man selv har prøvet med børnene.

Mesterlæreforløb

I 2015 er der gennemført mesterlæreforløb med institutionernes tovholdere i projektet og i 2016 med de øvrige medarbejdere. Erfaringerne fra forløbene i 2015 er inddraget i opbygning og gennemførelse af forløbene i 2016. Materiale fra DGI og et motorikskema har dannet det teoretiske og organisatoriske udgangspunkt for mesterlæreforløbene.

Som led i alle forløb afholdes statusmøde med dagtilbudsleder og tovholdere.

Mesterlæreforløb for tovholdere i 2015

Alle institutioner har udpeget to eller flere tovholdere, som har deltaget i forløbet, der er gennemført af projektlederen og en ekstern legeinstruktør.

Forløbene har taget udgangspunkt i institutionernes mål om, at legepladsen bliver et naturligt læringsrum, hvor såvel medarbejdernes som børnenes kropskompetencer øges. Gennem forløbet har tovholderne udviklet deres kompetencer og praksis, mens de under vejledning har gennemført pædagogiske bevægelsesaktiviteter sammen med børnene. Mesterlæreforløbet har således betydet, at der hurtigt og synligt kom gang i projektets primære aktiviteter sammen med børnene samtidig med, at tovholderne blev uddannet. Der er samtidig opnået viden om nye bevægelseslege og bevidsthed om, hvordan man som medarbejder kan være aktive og kompetente bevægelsesrollemodeller for børnene.

⁴ EVAs rapport "Viden der forandrer".

Med udgangspunkt i forløbet gives feedback på børnenes kropskompetence, motorik selvtillid, overskud og glæde ved bevægelseslege. Feedbacken til tovholder går på rollen som aktiv, kompetent og bevidst rollemodel for børnene. Mesterlæreforløbet afsluttes med, at tovholderne udfylder et spørgeskema, hvor der er fokus på tovholderens udbytte af forløbet, tovholderens rolle som vejleder, tovholders evner til at omsætte lege på legepladsen og om det udlevere materiales anvendelighed. Svarene fra spørgeskemaet danner grundlag for et dialogmøde med tovholderne om effekten af forløbet. Mødet afsluttes med, at tovholderne beslutter, hvad der skal tales med kollegaer og leder om for at udvikle projektet.

Mesterlæreforløb for medarbejdere i 2016

I 2016 indgår medarbejderne i daginstitutionerne i et eller flere forløb med sidemandsoplæring og aktionslæring. Institutionerne skal vælge et og gerne to af nedenstående forløb:

- Krop, bevægelse og lege på legepladsen
- Krop, bevægelse og lege i gymnastiksalen
- Krop, bevægelse og lege i naturen

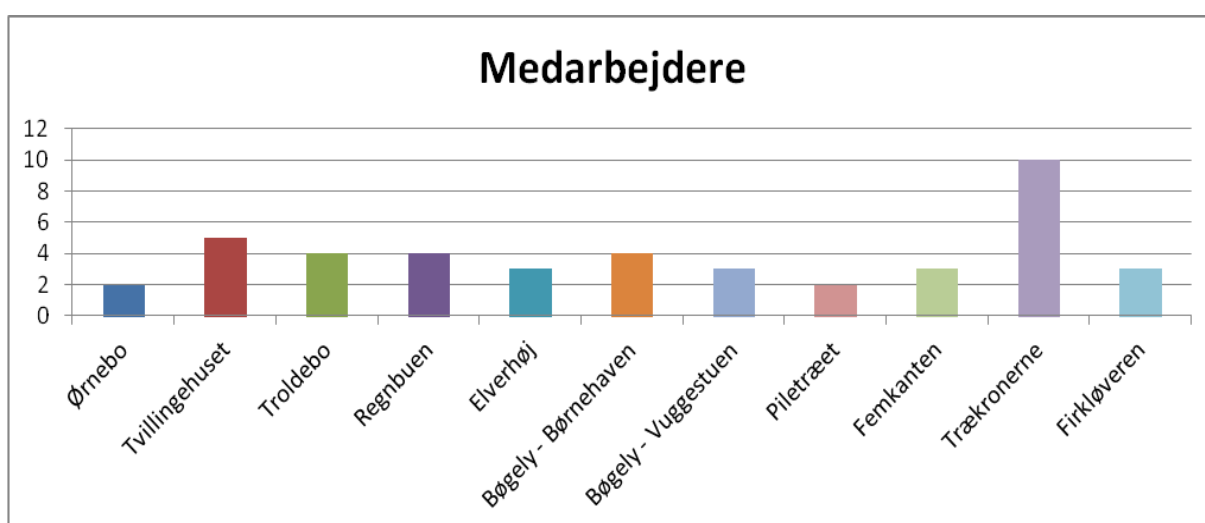
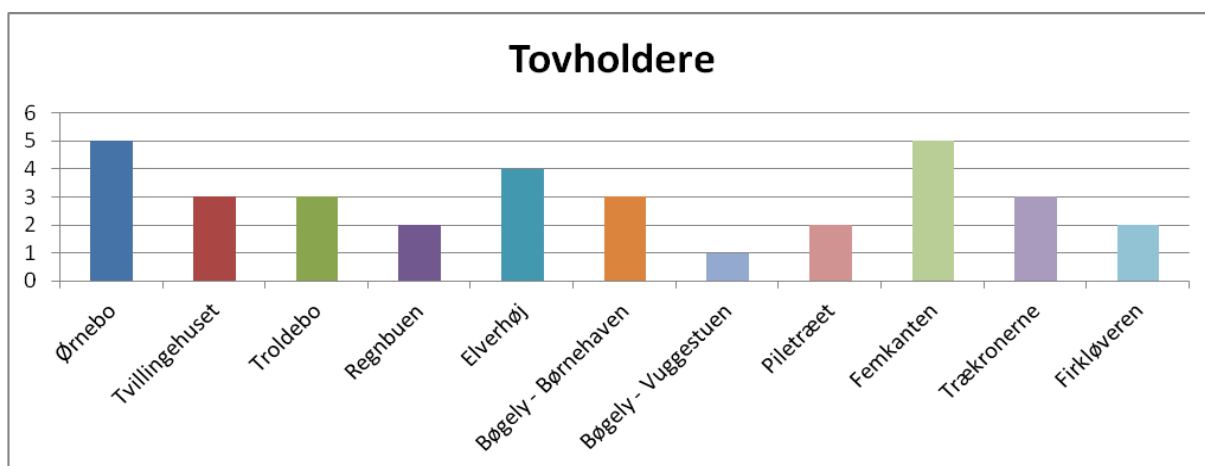
Formålet med kompetenceforløbet er,

- at medarbejderne får viden om motorik, sanseintegration og bevægelseslege
- at medarbejderne kvalificeres til at igangsætte organiseret og målrettet bevægelse som en del af den daglige pædagogiske praksis.

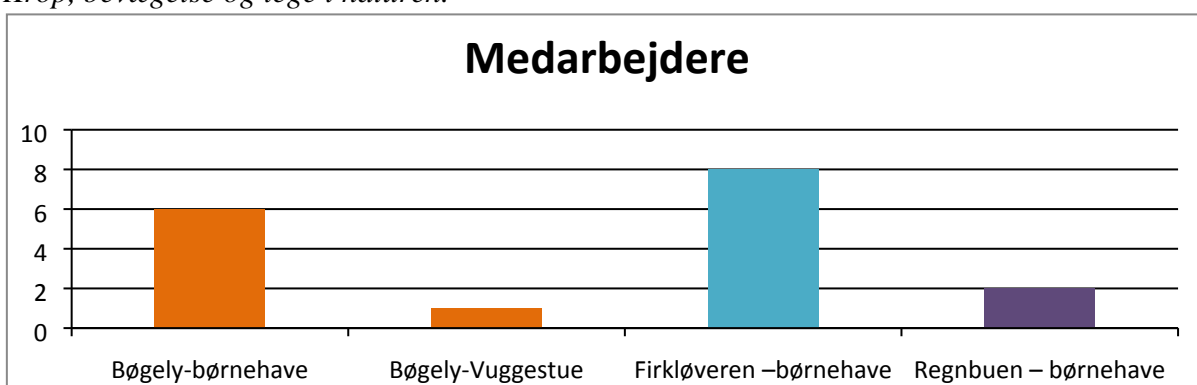
Der er gennemført og planlagt 20 mesterlæreforløb med fokus på krop, bevægelse og lege på legepladsen i foråret og sommeren 2016. I en institution er der ligeledes gennemført et mesterlæreforløb i vuggestuen. Der er gennemført fem mesterlæreforløb med fokus på krop, bevægelse og lege i naturen. Det er planlagt, at gennemføre mesterlæreforløb med fokus på "Krop, bevægelse og lege i gymnastiksalen" og "Krop, bevægelse og lege i naturen" i efteråret 2016.

I tabel 1 og 2 vises, hvor mange der har gennemført mesterlæreforløbene i de enkelte institutioner.

Tabel 1. Antal medarbejdere og tovholdere, som har gennemført et mesterlæreforløb i 2015-2016 med fokus på Krop, bevægelse og lege på legepladsen for tovholdere og medarbejdere.

Tabel 2. Antal medarbejdere, som har gennemført et mesterlæreforløb i 2016 med fokus på Krop, bevægelse og lege i naturen.

Tovholdernetværk

Der er, som en del af projektet, etableret et netværk for tovholderne, netværket faciliteres af projektlederen. Via netværket får tovholderne mulighed for løbende erfaringsudveksling, videndeling og projektlederen bidrager løbende med ny viden. Ved hvert møde vælger tovholderne en konkret handling, som de går hjem og afprøver. På møderne er der endvidere mulighed for at drøfte tovholderrollen.

Der er afholdt tre tovholdermøder i 2016 med hver sit tema, og der er planlagt et fjerde møde, hvor der sættes fokus på vinterlege inde og ude.

Projektlederen vurderer, at tovholderne igennem møderne bliver styrket i deres rolle som inspirator og vejleder i arbejdet med styrke børns kropskompetencer og integrere organiseret og målrettet bevægelse som en del af dagtilbuddenes daglige pædagogiske praksis.

Evaluering af kompetenceforløbet

Da mesterlærerforløbene i 2016 er udbredt til flere medarbejdere oplever projektlederen, at flere medarbejdere, ud over tovholderne, målrettet igangsætter daglige bevægelsesaktiviteter. Flere medarbejdere nævner, at de via de opnåede kompetencer kender til hvilke sanser og motorik de forskellige lege stimulerer. Herved er der i institutionerne skabt større mulighed for, at målrette de forskellige lege til den aktuelle børnegruppe samt børnenes udfordringer og kompetencer. Dagtilbudsledere og tovholdere beskriver, at de pædagogiske bevægelsesaktiviteter nu i højere grad målbeskrives, systematiseres og struktureres med udgangspunkt i didaktiske overvejelser og bevidste pædagogiske begrundelser, som tager udgangspunkt i målgruppen og den aktuelle børnegruppe. Projektlederen har, i forbindelse med forløbene, fået større viden om medarbejdernes kompetencer. Den viden anvendes til at udvikle nye kompetenceforløb, hvor der kan arbejdes med at systematisere, målrette og begrunde aktiviteterne.

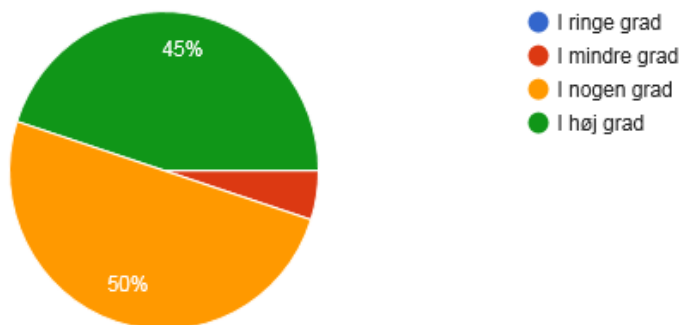
Flere medarbejdere giver udtryk for, at de oplever, at børnene oftere efterspørger bevægelseslege. Det stemmer overens med projektlederens vurdering, da det er oplevelsen, at børnenes efterspørgsel efter legene motiverer medarbejderne til at sætte flere lege i gang sammen med børnene. Samtidig understøtter børnenes deltagelse i mesterlæreforløbene deres evne til at lege, og børnenes robusthed, kreativitet og sociale kompetencer udvikles. Medarbejdere fortæller, at de ældste børn selv sætter lege i gang og er rollemodeller for de mindre børn. Medarbejderne oplever også, at legepladsens redskaber udnyttes i højere grad end tidligere til forskellige legeaktiviteter.

Af konceptet for projektets evaluering fremgår det, at der i december/januar 2015/16 gennemføres en kort spørgeskemaundersøgelse blandt tovholderne, som belyser tovholdernes vurdering af deres kompetencer og eksempler på nye lege og aktiviteter, der er blevet en del af de daglige rutiner. Undersøgelsen gentages i december 2016 og 2017. Herunder vises resultatet fra den første spørgeskemaundersøgelse blandt tovholderne.

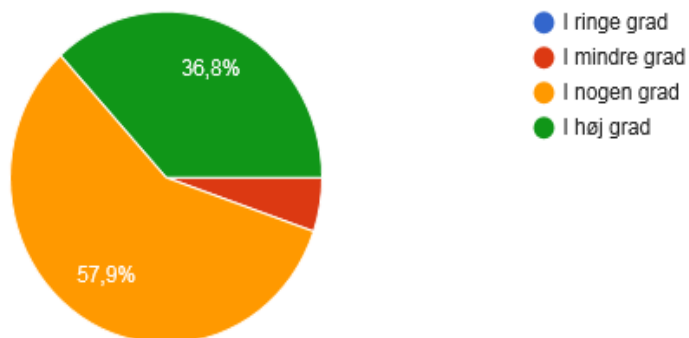
I december 2016 og december 2017 gennemføres en spørgeskemaundersøgelse blandt de øvrige medarbejdere om deres kompetencer og udbytte af mesterlæreforløbene.

Spørgeskemaundersøgelse: Tovholdernes vurdering af deres kompetencer og eksempler på nye lege og aktiviteter, der er blevet en del af de daglige rutiner

Figur 1. Jeg har opnået viden om motorik, sanseintegration og bevægelseslege

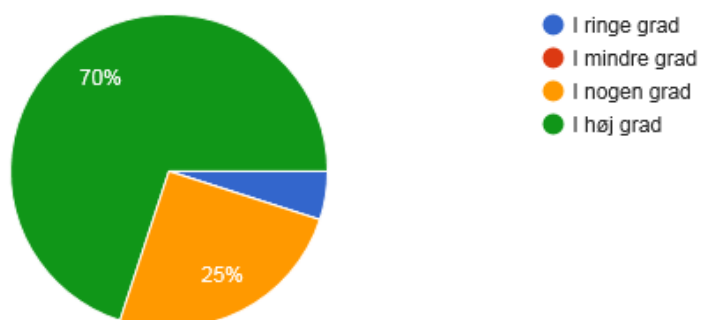

Figur 2. Jeg anvender min viden om motorik, sanseintegration og bevægelsesleje

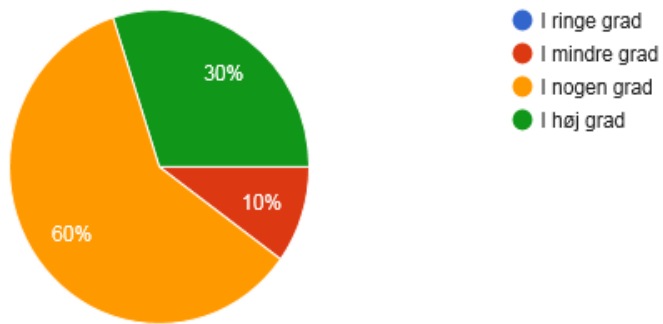
Som det fremgår af figur 1 og 2 svarer 95 % af tovholderne, at de i nogen eller høj grad har opnået viden om motorik, sanseintegration og bevægelsesleje, og at de kan anvende den i praksis.

Figur 3. Børnene har mod og lyst til mere bevægelse i dagligdagen

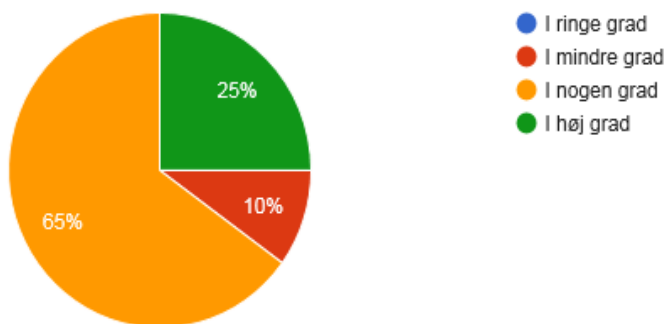
Det fremgår af figur 3, at 95 % af tovholderne vurderer, at børnene i nogen eller høj grad har mod og lyst til mere bevægelse i dagligdagen.

Figur 4. Legepladsen er blevet et pædagogisk læringsrum til leg og bevægelse

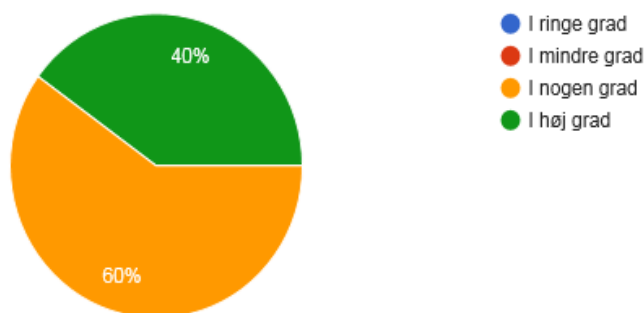
Som det fremgår af figur 4, har 90 % tovholderne vurderet, at legepladsen er blevet et pædagogisk læringsrum til leg og bevægelse.

Figur 5. Jeg er rollemodel for mine kollegaer og lærer dem nye bevægelseslege

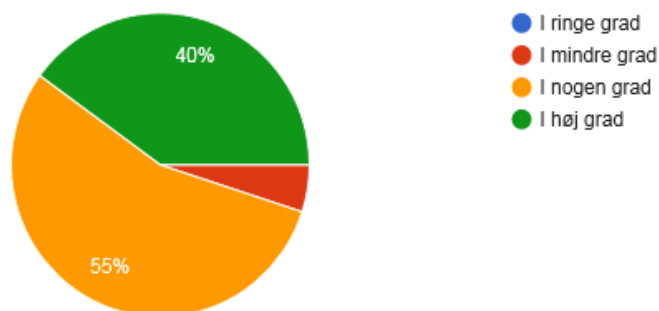
Som det fremgår af figur 5, vurderer 90 % af tovholderne, at de i nogen eller høj grad er rollemodeller for deres kollegaer og lærer dem nye bevægelseslege. På dialogmøderne fremhæver tovholderne, at de er blevet særligt opmærksomme på rollen som inspirator og vejleder for deres kollegaer. De er blevet mere opmærksomme på rollefordelingen på legepladsen, og hvordan man kan støtte børn i forskellige legeformer.

Figur 6. Jeg kan anvende legepladsens redskaber til at stimulere børnenes sanser og motorik

Som det fremgår af figur 6, tilkendegiver tovholderne, at de i nogen eller høj grad kan anvende legepladsens redskaber til at stimulere børnenes sanser og motorik. 95 % af tovholderne igangsætter ustrukturerede og strukturerede lege på legepladsen.

Figur 7. Jeg igangsætter ustrukturerede og strukturerede lege på legepladsen

Som det fremgår af figur 7, igangsætter 95 % af tovholderne i nogen eller høj grad ustrukturerede og strukturerede lege på legepladsen.

Særlige forløb for sfo'erne

For at styrke overgangen fra børnehave til sfo og videregive viden om projektet til sfo'erne har projektlederen holdt et oplæg for sfo-lederne om projektet og mesterlæreforløbene. Der er orienteret om, hvilke lege børnene er introduceret til, så sfo'erne har mulighed for at følge op og lege videre med børnene, når de kommende skolebørn flytter fra børnehave til sfo den 1. april. Den 10. juni 2016 deltog alle sfo'er i en fælles *Store legedag* for medarbejdere og de kommende skolestartere, som startede i sfo1 den 1. april.

Nogle sfo'er har efterspurgt lignende forløb, og projektlederen har gennemført "mini-mesterlæreforløb" i fire af sfo'erne, hvor medarbejderne har fået kendskab til motorik, sanseintegration og bevægelseslege. Sfo-lederne giver udtryk for at mini-mesterlæreforløbene og Store legedag har givet inspiration til flere bevægelseslege for børnene. I 2017 gennemføres mini-mesterlæreforløb i alle sfo'erne, og der er afholdes Store legedag den 9. juni 2017.

På Store legedag den 10. juni blev nogle af børnene interviewet. Et lille udpluk af børnenes udsagn vises herunder.

Interviewer: *"Kender I andre lege?"*

"Jeg kender en leg, der hedder "Sol, måne og stjerne". Det er hvis man siger "sol", så skal man løbe over den til fodboldbanen. Og hvis man løber for langsomt, så dør man"

"Jeg kender også en leg, og den hedder "Hvad er klokken, Hr. Løve", og den spørger min storesøster hele tiden, om vi skal lege, og jeg siger "ja". Det er lidt svært at løbe, for man skal løbe hurtigt".

Interviewer: *"Kan I komme i tanke om andre lege, som I har lært i børnehaven?"*

"Trolde. Så skal man stå sådan her (stiller sig med spredte ben), og så skal de andre børn kravle under, og så kan man blive levende igen, det kan man jo da".

4. Nye lege og aktiviteter implementeres i dagtilbuddene løbende

Som beskrevet ovenfor udvikles og implementeres nye lege og aktiviteter i takt med medarbejdernes kompetenceudvikling. Via kompetenceforløbene er tovholdere, medarbejdere og børn blevet introduceret til, og har afprøvet, 31 forskellige lege, som bl.a. er kampelege, fangelege, styrke- og koordinationslege og samarbejdslege.

Af konceptet for evaluering af projektet fremgår det, at projektlederen samler data om de konkrete lege og aktiviteter, der er implementeret i projektet. I bilag 2 er gengivet en liste over lege i projektet. For at styrke kommunikationen til forældrene er der udarbejdet en plakat, hvor institutionerne kan skrive, hvilke lege de leger på legepladsen.

Projektlederen har i samarbejde med institutionernes tovholdere indsamlet idéer til lege og bevægelsesaktiviteter og er i gang med at udarbejde en mappe med beskrivelser af lege, litteraturhenvisning og relevante hjemmesider til inspiration. Der er udarbejdet et legekatalog med beskrivelser af forskellige bevægelseslege.

”Tour de legeplads” i nærområdet

Som en del af projektet opfordres tovholderne til, at besøge kommunes forskellige legepladser, hvor børnene får mulighed for at styrke deres motorik. Projektlederen har udleveret en oversigt over kommunes legepladser for at skabe inspiration til ”Tour de legeplads”.

AKTIVITETEN ER AFSLUTTET

5. Forældrekonference

Der er afholdt ”*Forældrekonference*” på Kulturnatten den 30. oktober 2015, hvor projektleder, sundhedskonsulent, to sundhedsplejersker, repræsentanter fra foreningslivet, en senioridrætshjælper og to tovholdere fra dagtilbud deltog. Målgruppen af forældre udeblev, og det er projektlederens vurdering, at Kulturnatten ikke egner sig til at afholde forældrekonference.

Projektlederen har holdt oplæg for forældrebestyrelserne for at skabe viden om projektet. På mødet blev der udleveret en projektbeskrivelse, flyer om projektets indhold og en oversigt over legepladser i Ishøj Kommune. Den 2. april 2016 blev der afholdt Store legedag for forældrebestyrelser og deres børn. Der var deltagelse fra 6 institutioner. Formålet med Store legedag var, at give forældrebestyrelserne viden om projektet og give forældrene ideer til lege med egne og andres børn.

Efterfølgende har forældrebestyrelserne i fire institutioner taget initiativer.

- I Firkløveret er der afholdt et forældremøde med fokus på bevægelseslege.
- I Trækronerne er der afholdt legedag i naturen for forældrene på stranden.
- I Børnehuset Bøgely afholdes en legedag med fokus på bevægelsesruterne i nærområdet.
- I Tvillingehuset afholdes en legedag med fokus på naturlegepladsen i Ishøj dyrepark, hvor temaet er leg i naturen.

Den planlagte aktive forældrekonference den 3. september 2016 for alle forældre og deres børn i 3 – 6 års alderen, måtte aflyses på grund af for få tilmeldinger. Projektlederen går i dialog med dagtilbudslederne om en nytænkning af forældrekonferencen.

7. Klare snitflader og arbejdsgange på tværs af kommunens centre og styrkelse af det tværfaglige samarbejde

Projektlederen er i løbende dialog med de tværfaglige samarbejdspartnere. Særligt har der været fokus på, hvordan vi kan sikre, at både sprogpædagogerne og ressourcepædagogerne kan støtte projektet.

Sprogkorpset har afholdt en kursusdag med ”Legefabrikken”, og projektlederen har holdt oplæg om projektet på et personalemøde. Projektlederen har holdt oplæg om projektet for Sundhedsplejen, ressourcepædagogerne og fysio- og ergoterapeuterne på Kirkebækskolen.

8. Afrikaturen

Afrikaturen er en struktureret leg, som danner rammen om observationer af børns motorik, samspil og trivsel. Børn, der tilbydes Afrikaturen, er mellem 4 og 4,3 år.

Formålet med Afrikaturen er at sikre en tidlig identifikation af børn, som har behov for en særlig indsats på grund af motoriske udfordringer, overvægt eller udfordringer i relation til deres trivsel og samspil med andre.

Afrikaturen gennemføres af Sundhedsplejen i Ishøj Kommune, ude i det enkelte dagtilbud, i samarbejde med en eller flere pædagoger fra dagtilbuddet. Gennem en rammefortælling omkring en fælles tur til Afrika bliver børnene guidet igennem en række øvelser, som giver sundhedsplejersken og pædagogerne mulighed for at observere børnenes samspil med hinanden og teste deres motoriske færdigheder. I forbindelse med hver Afrikatur registreres børnenes højde, vægt og BMI i sundhedsplejens elektroniske journal. Disse data følger barnet ind i skolen.

Der er indtil nu gennemført og evalueret Afrikature med opfølgning i 9 dagtilbud i Ishøj Kommune. Der er i alt gennemført 23 Afrikature siden opstarten i august 2015. Der blev gennemført 9 Afrikature i 2015, og der er indtil videre blevet gennemført 14 Afrikature i 2016. I 2015 deltog 77 børn i Afrikaturen, mens der i 1. halvår af 2016 deltog 72 børn. I alt har 149 børn således deltaget i Afrikaturen siden august 2015.

Efter hver Afrikatur udfylder sundhedsplejersken og pædagogerne sammen et elektronisk spørgeskema. Formålet er at få data på:

- Hvor mange børn har deltaget i Afrikaturen?
- Hvor mange er udtaget til yderligere indsats? Eksempelvis pædagogisk aktivitet, henvisning til andre samarbejdspartnere eller opfølgende sundhedssamtaler med forældre.

I spørgeskemaet spørges der også til oplevelsen af det tværfaglige samarbejde.

Sundhedsplejersker og pædagoger fremhævede ved sidste status blandt andet, at Afrikaturen styrker det tværfaglige samarbejde, også udenfor Afrikaturen. Af øvrige udsagn fra tilbagemeldinger kan nævnes:

- *”Det kvalificerer vores faglige beslutninger, at vi ser på barnet med to forskellige fagligheder”.*
- *”Det understøtter, at vi får handlet på det, vi ser.”*
- *”Vi får ny viden af hinanden.”*
- *”Kendskabet til hinanden har en afsmittende effekt på andre dele af samarbejdet.”*

Af konceptet for evaluering af projektet fremgår det, at sundhedsplejerskerne opsamler struktureret viden fra gennemførelse af Afrikaturen. Fremadrettet bliver der givet status på Afrikaturen hvert halve år. Resultatet fra evalueringen af afholdte afrikature er vedlagt som bilag 3.

9. Samarbejde med de praktiserende læger

Af konceptet for projektets evaluering fremgår det, at den ledende sundhedsplejerske samler data, der viser, hvor mange praktiserende læger sundhedsplejen har besøgt, og hvor mange børn de praktiserende læger har visiteret til ICDP forløb eller anden indsats i sundhedsplejen. Det er ikke lykkedes at etablere et samarbejde med de praktiserende læger i foråret 2016. På trods af et personligt besøg af sundhedsplejerske Liselotte Winsløv i efteråret 2015 samt udlevering af skriftligt materiale om Sundhedsplejens tilbud til de 3- til 6-åriges familier, har ingen af de praktiserende læger henvist familier til Sundhedsplejen. Efter sommerferien bliver alle læger kontaktet telefonisk.

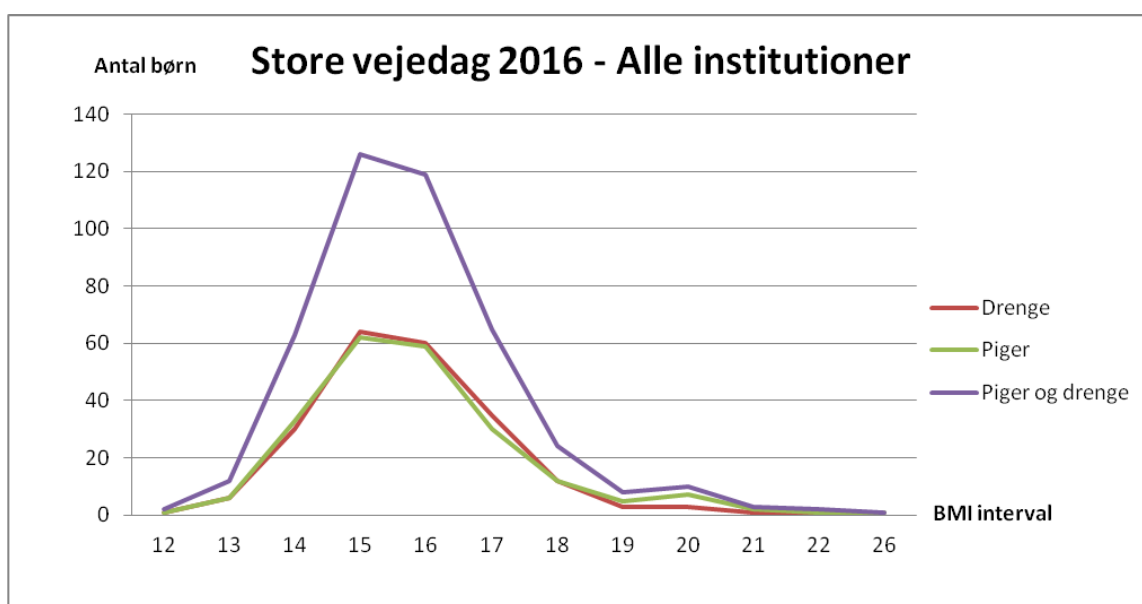
10. Løbende evaluering af projektets effekt

Store vejedag 2016

Med henblik på at gennemføre en løbende evaluering af projektets effekt gennemføres en Store vejedag, hvor alle 4- og 5årige børn bliver vejjet og målt, således at børnenes BMI kan beregnes. Vejning og måling finder sted i børnenes institution, og sundhedsplejen og institutionernes personale har i fællesskab ansvar for at indsamle de nødvendige data. Store vejedag finder sted i løbet af uge 2. Alle daginstitutioner i Ishøj Kommune gennemførte således i uge 2 (11. – 15. januar 2016) Store vejedag. Institutionens personale stod for Store vejedag sammen med en sundhedsplejerske.

Børnene skulle være fyldt, eller fylde, fire eller fem år i uge 2 for at deltage i Store vejedag. Der var i alt 539 børn i aldersgrupperne fireårige og femårige. Det har været muligt at veje 435 børn, eller 80,7 %, af de fire-femårige. De børn der ikke deltog, har enten været fraværende på vejedagen, eller forældrene har frabedt sig, at børnene blev vejjet. Herunder vises resultaterne af den første Store vejedag.

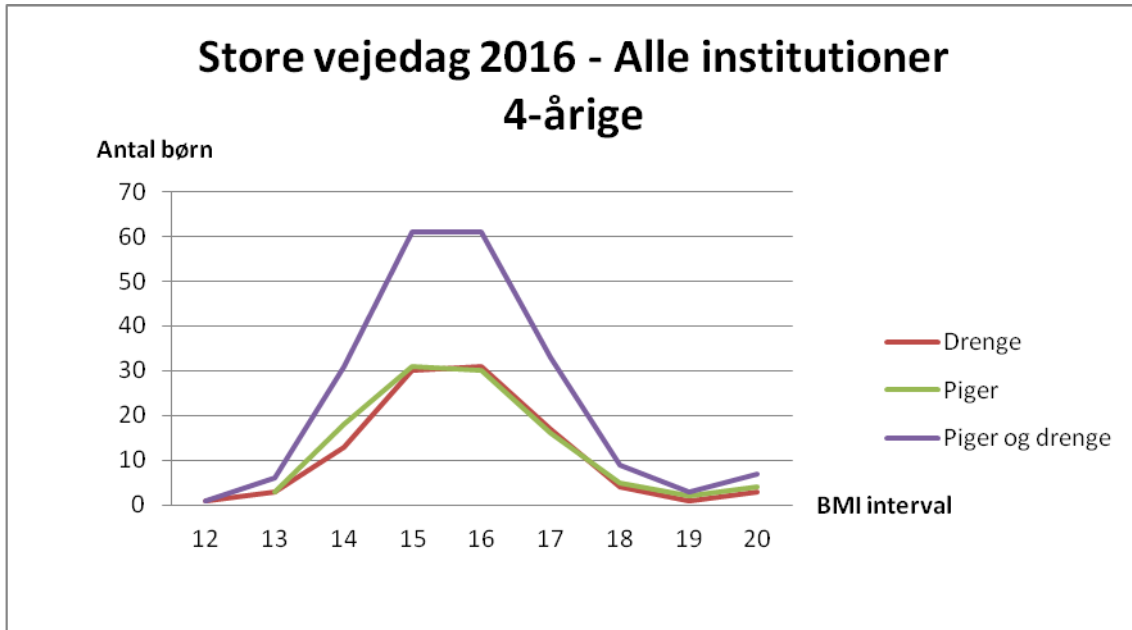
Figur 8. Store vejedag 2016. BMI for 4- og 5årige i alle institutioner

Tabel 1. Store vejedag 2016. BMI for 4- 5årige fordelt på drenge og piger

BMI interval - Alle inst.	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	26	I alt
Drenge	1	6	30	64	60	35	12	3	3	1	1		216
Piger	1	6	33	62	59	30	12	5	7	2	1	1	219
Piger og drenge	2	12	63	126	119	65	24	8	10	3	2	1	435

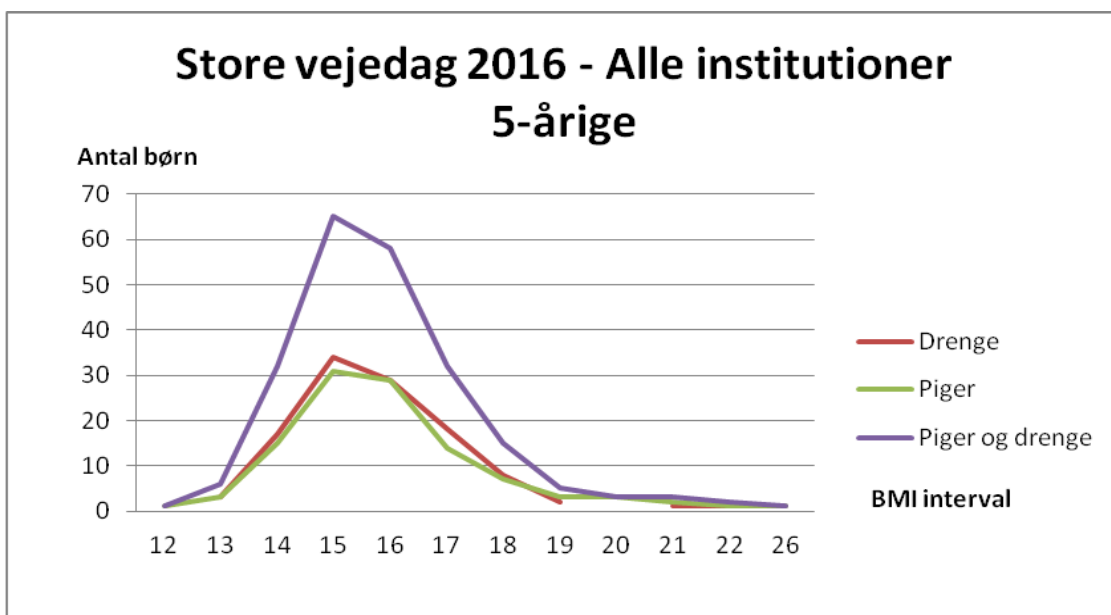
Figur 9. Store vejedag 2016. BMI for 4årige i alle institutioner

Tabel 2. Store vejedag 2016. BMI for 4årige fordelt på drenge og piger

BMI interval - Alle inst. - 4-årige	12	13	14	15	16	17	18	19	20	I alt
Drenge	1	3	13	30	31	17	4	1	3	103
Piger		3	18	31	30	16	5	2	4	109
Piger og drenge	1	6	31	61	61	33	9	3	7	212

Figur 10. Store vejedag 2016. BMI for 5årige i alle institutioner

Tabel 3. Store vejedag 2016. BMI for 5årige fordelt på drenge og piger

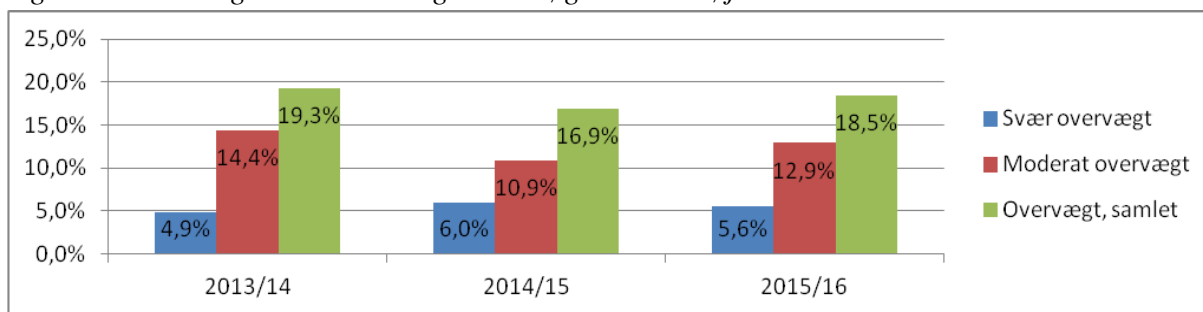
BMI interval - Alle inst. - 5-årige	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	26	I alt
Drenge		3	17	34	29	18	8	2		1	1		113
Piger	1	3	15	31	29	14	7	3	3	2	1	1	110
Piger og drenge	1	6	32	65	58	32	15	5	3	3	2	1	223

Indskolingsundersøgelse

Alle børn i børnehaveklasse får hvert år tilbudt at komme til en indskolingsundersøgelse hos skolens sundhedsplejerske. Her screenes blandt andet børnenes grov- og finmotorik, syn samt højde og vægt. Indskolingsundersøgelsens måling af overvægt anvendes som data til at følge projektets overordnede formål.

I figur 11 vises en tabel over overvægt ved indskolingsundersøgelserne i skoleårene fra 2013/14 til 2015/16 i Ishøj Kommune.

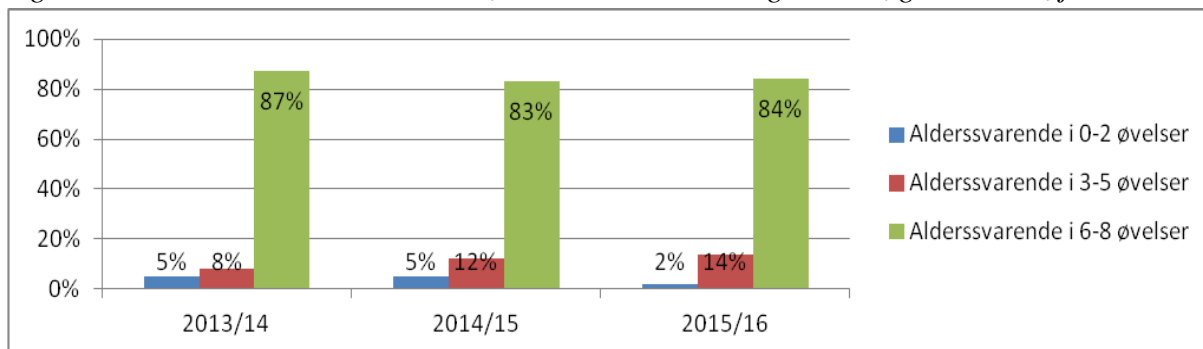
Figur 11. Overvægt ved indskolingsundersøgelsen i Ishøj Kommune.

Figur 11 viser, at der fra 2013/14 til 2014/15 er sket et fald i andelen af overvægtige børn. Fra 2014/15 til 2015/16 er der sket en lille stigning.

I indskolingsundersøgelsen screenes børnenes grov- og finmotorik igennem 8 motoriske øvelser. Sundhedsplejersken registrerer, om barnet kan (eller ikke kan) gennemføre øvelsen på et alderssvarende niveau. I figur 11 vises en tabel over de motoriske undersøgelser ved indskolingsundersøgelsen. Tabellen viser, hvor stor en andel af børnene, som var alderssvarende i henholdsvis ingen eller få (0 - 2) af de motoriske øvelser, en del (3 - 5) af øvelserne og næsten alle eller alle (6 - 8) øvelserne. Af tabellen kan således aflæses, hvor stor en andel af børnene, der i de enkelte skoleår var meget motorisk udfordrede, moderat motorisk udfordrede og motorisk alderssvarende.

Figur 12. Alderssvarende i motoriske øvelser ved indskolingsundersøgelsen i Ishøj Kommune

Figur 12 viser, at der fra 2014/15 er sket et fald i andelen af børn, som er meget motorisk udfordrede (som var alderssvarende i ingen eller få af de motoriske øvelser). I samme periode er der sket en stigning i andelen af børn, som er moderat motorisk udfordrede. Fra 2013/14 til 2014/15 skete der et lille fald i andelen af børn som er motorisk alderssvarende. Fra 2014/15 til 2015/16 er andelen af børn, som er motorisk alderssvarende steget svagt.

11. Ørige indsatser der understøtter projektets mål

I alle kommunens dagtilbud er der iværksat forskellige initiativer og aktiviteter, som på forskellig måde understøtter projektet og projektets mål. Herunder beskrives nogle af initiativerne.

- Syv dagtilbud deltager i projekt ”Leg, bevægelse og fællesskab uden alder”, hvor 30 ældre medborgere på frivillig basis deltager i bevægelsesaktiviteter sammen med børn og pædagoger.
- Projektlederen har været i dialog med Torslunde- og Ishøj Gymnastik Forening og begge foreninger deltager i kurset ”Kvalitet i børnegymnastikken” sammen med de syv dagtilbud, som deltager i Leg, bevægelse og fællesskab uden alder.
- Et dagtilbud har lavet lege med forældre og børn ved ”forældrekaffen”.
- En institution har deltaget i et DGI kursusforløb ”Pædagogisk Idræt”.
- To dagtilbud anvender svømmehallen til leg, bevægelse og motorisk træning.
- Der er afholdt sundhedsuge i samarbejde med sundhedsplejersken.
- Fire junioridrætshjælpere har deltaget i et inspirationskursus i Bøgely og lavet lege med børnehavebørnene.
- ”Læs og leg for børnehavebørn” i Regnbuen, hvor 6. klasser fra Vejlebro skolen læser og leger med børnene.
- Der er afholdt en leg- og bevægelsesdag for skolegrupperne den 1. september 2016.
- Dagtilbuddene har afholdt forskellige aktiviteter med fokus bevægelseslege bl.a. ”slåslege”, sommerferielege og OL aktiviteter med børn.
- Trækronerne, Troldebo, Tvillingehuset, Firkløveren og Regnbuen deltager i ”Hej skal vi lege” i uge 41.
- Ishøj Naturcenter tilbyder lege 11. og 12. oktober, og der afsluttes med Centimer Marathon den 14. oktober 2016.

Bilag 1. Institutionernes mål i projektet 2016

Mål for Børnehuset Troldebo

- At fortsætte den nye bevægelseskultur, og have fokus på Sundhedsstyrelsens anbefalinger om, at børn får mindst 60 minutters motion om dagen.
- At børn og voksne udvikler mere kropsmod, og kropsbevidsthed.
- At børnene får styrket deres selvtillid og selvværd og finder glæde ved at bruge deres krop.
- At voksne tager ansvar for deres opgave som rollemodel.
- At have fokus på leg, bevægelse og læring i det skoleforberedende arbejde.

Mål for Børnehuset Bøgely

- Flere aktive og kompetente tovholdere.
- Flere bevægelseslege ind i hverdagen.
- De ældste børn lærer de mindre børn legene.
- Børnene genkender legene.
- At være med i leg og bevægelse uden alder.
- At bruge nærområdet til spring ud i naturen, bevægelsesruter.
- At få bevægelseskonceptet ind i vuggestueregi.
- Inddragelse af forældrebestyrelse via en bevægelsesrute i nærområdet, hvor forældre gruppen inddrages, når de henter børn.
- Synliggørelse af legene fra personale til forældre.

Mål for Piletræet

Piletræets mål er en helhedsorienteret indsats med fokus på bevægelse, god ernæring, og at barnet i sin egen personlige udvikling bruger kroppen og tør nye udfordringer:

- At børn får mod og lyst til at bruge deres krop, således at deres grundform forbedres.
- At flere børn deltager i de fysiske aktiviteter.
- At børn får styrket deres selvtillid og kropskompetence.

Mål for Tvillingehuset

Tvillingehusets mål for 2016:

- At få implementeret lege på legepladsen og få alle medarbejdere til at føle ejerskab for projektet
- At alle medarbejdere kender og leger de 10 lege, vi leger i Tvillingehuset.

Mål for Firkløveren

- Børnene skal blive mere bevidste om deres egen krop.
- Børnene skal føle glæde ved bevægelse.
- Børnene og forældrene skal blive mere bevidste om vigtigheden af at bevæge sig.
- Vi vil hjælpe børnene til at få en sund sjæl, i et sundt legeme.

Mål for Trækronerne

Trækronerne er en daginstitution med profilen Musik og Bevægelse. Derfor er vores dagligdag bygget op om bevægelse - både den mentale og den fysiske bevægelse.

Vores omdrejningspunkt i forhold til projekt 'Livsglade børn som deres krop' er at sætte yderlige fokus på børns bevægelse i uderummet (legepladsen). Derfor sættes der fysisk aktivitet på ugeplanen. Hverdage i tidsrummet 13.00 – 13.30 på legepladsen. Der vil være en voksen, der er tovholder/ i gangsetter af aktiviteten. Målet er, at børnene får pulsen op og at de får en håndfuld lege med sig over i deres skoleliv, som kan bruges i skolegården.

Mål for Regnbuen

Mål: *At få bevægelse ind som en naturlig del af hverdagen!*

- Vi vil fortsat arbejde på at implementere daglig bevægelsesaktiviteter/lege på legepladsen, tilrettet de forskellige årstider.
- Vi vil arbejde med, at alle i personalegruppen bliver mere bevidste om, hvad børn kan og skal kunne, så de voksnes begrænsninger rykker sig for, hvad børnene kan og må.
- Vi vil have fokus på det enkelte barn. Vi vil forsøge at lave et bevægelses/udviklingsskema, og vi vil lave observationer af det enkelte barn.
- Vi vil have fokus på sansemotorik, kondition og bevægelser.
- Vi vil arbejde med at give børnene troen på, at man godt kan.
- Vi vil arbejde på at få yoga og afslapning implementeret i perioder, hvor vi synes, der er brug for det.
- Vi vil stadig arbejde med, hvordan vi får inddraget vores forældre.
- Vi fortsætter med 'Leg og bevægelse uden alder', 'Hej skal vi lege', og deltager i de tiltag, der kommer.

Mål for Femkanten

- Motorikrummet skal i højere grad bruges som pædagogisk læringsrum.
- Bevægelsesleg skal blive en daglig aktivitet for hver stue.
- Femkanten skal i højere grad indrettes, så børnene bliver inspireret til bevægelseslege.
- Voksenstyret bevægelsesleg skal blive en daglig aktivitet på legepladsen.
- Børnene skal mestre aldersvarende udvalgte grundbevægelser.
- Børnene skal vise lyst og nysgerrighed ift. bevægelse, både på opfordring og uopfordret.

Mål for Børnehuset Ørnebo

- Målet er, at give børnene erfaring, lyst og glæde ved at bruge kroppen i et fællesskab.
- Målet er, med udgangspunkt i den nye viden fra de forskellige forløb, at få implementeret organiseret bevægelse på legepladsen.
- Målet er, at få en skabt en bevidsthed om, og en organisering af, den organiserede bevægelse på legepladsen, gennem forskellige legeaktiviteter ud fra den inkluderende tilgang.
- Det er et mål, at alle børn skal være trygge i bevægelses- og tumlerum og opsøge rummene med jævne mellemrum.
- Målet er, fortsat og evigt, at personalet skal være rollemodeller for børnene og introducere rummene, så alle børn opsøger rummene med jævne mellemrum og føler sig trygge i at bruge rummene.

- Det er et mål, at Ørnebo har 10 bevægelseslege, som alle kender

Mål for Børnehuset Elverhøj

- At børnene oplever lyst til at bruge og udfordre deres krop og sanser.
- At børnene kan igangsætte, vedligeholde og udvikle lege, hvor de er i bevægelse.
- At leg og kropsudfoldelse bidrager til trivsel for den enkelte og opbygning af sociale relationer.
- At børnene i første del af legepladstiden kan opstarte og deltage i lege, selvom der er adgang til cykler, mooncar mv.
- At børnene kobler sig på de (voksen)-igangsatte lege af egen lyst.
- At børnene husker hinanden på, at der er fælles leg efter frokost.
- At legene tilrettelægges, så der kommer omkring alle sanser og grundbevægelser.
- At udvide legerpertoiret ved at voksne leger mere på tværs (metode hertil: at legen i middagsstunden udvides til også at omfatte leg mandag formiddag, hvor der er mere personale på legepladsen).

Bilag 2: Liste over lege og aktiviteter i projektet

1. Hvad er klokken Hr. Løve
2. Fisker fisker hvor dybt er vandet
3. Fido
4. Banke Bøf
5. Faltskærmslege
6. Børne Yoga
7. Fød en bjørn
8. Kinesisk rundbold
9. Spejllege
10. Slåslege
11. Kaptajnen kommer
12. Stopdans med dyr
13. Spidermann
14. Krop vågn op
15. Bedstemor og ulven
16. Rejsen til Afrika
17. Red en bakterie
18. Kongens efterfølger
19. Trække gulerødder
20. Fang tyren
21. Motorikbane
22. Haj og livredder
23. Klovnestafet
24. Poppe popcorn
25. Klemmefangeleg
26. Rumpegang
27. Så høj som et hus
28. Ståtrold
29. Billedlotteri med bevægelseslege
30. Hansen til Jensen
31. Kamp og styrkelege

Bilag 3: Resultater fra evaluering af afholdte Afrikature

Afrikaturen er en struktureret leg, som danner rammen om observationer af børns motorik, samspil og trivsel. Børn, der tilbydes Afrikaturen, er mellem 4 og 4,3 år. Formålet med Afrikaturen er at sikre en tidlig identifikation af børn, som har behov for en særlig indsats på grund af motoriske udfordringer, overvægt eller udfordringer i relation til deres trivsel og samspil med andre.

Afrikaturen gennemføres af Sundhedsplejen i Ishøj Kommune ude i det enkelte dagtilbud i samarbejde med en eller flere pædagoger fra dagtilbuddet. Gennem en rammefortælling omkring en fælles tur til Afrika bliver børnene guidet igennem en række øvelser, som giver sundhedsplejersken og pædagogerne mulighed for at observere børnenes samspil med hinanden og teste deres motoriske færdigheder. I forbindelse med hver Afrikatur registreres børnenes højde, vægt og BMI i sundhedsplejens elektroniske journal. Disse data følger barnet ind i skolen.

Efter hver Afrikatur udfylder sundhedsplejersken og pædagogerne sammen et elektronisk spørgeskema. Formålet er at få data på:

- Hvor mange børn har deltaget i Afrikaturen?
- Hvor mange er udtaget til yderligere indsats? Eksempelvis pædagogisk aktivitet, henvisning til andre samarbejdspartnere eller opfølgende sundhedssamtaler med forældre.

I spørgeskemaet spørges der også til oplevelsen af det tværfaglige samarbejde.

Det er data fra de spørgeskemaer, som er afsluttet i henholdsvis 2. halvår af 2015 og 1. halvår af 2016, der danner grundlag for denne status.

Deltagere i Afrikaturen

Der er 9 dagtilbud i Ishøj Kommune, der har gennemført og evalueret Afrikature med opfølgning. Der er i alt gennemført 23 Afrikature siden opstarten i august 2015. Der blev gennemført 9 Afrikature i 2015, og der er indtil videre blevet gennemført 14 Afrikature i 2016.

I 2015 deltog 77 børn i Afrikaturen, mens der i 1. halvår af 2016 deltog 72 børn. I alt har 149 børn således deltaget i Afrikaturen, siden metoden blev taget i brug i august 2015.

Udtagelse til yderligere pædagogisk aktivitet i dagtilbuddet

På baggrund af deres deltagelse i Afrikaturen blev fire børn udtaget til yderligere pædagogisk aktivitet i dagtilbuddet i 2015, mens 14 børn er blevet udtaget i 2016. I alt er 18 børn således udtaget til yderligere pædagogisk aktivitet på baggrund af deres deltagelse i Afrikaturen. Det svarer til 12 % af de børn, som har deltaget i en Afrikatur.

I 2015 resulterede 22 % af Afrikaturene i at enkelte af de deltagende børn blev udtaget til yderligere pædagogisk aktivitet i dagtilbuddene, mens andelen i 1. halvår af 2016 er steget til 57 %. Sundhedsplejen vurderer, at sundhedsplejersker og pædagoger i takt med at de er blevet fortrolige med at bruge Afrikaturen som metode, er blevet bedre til at identificere børn med behov for en særlig pædagogisk indsats.⁵

Med henblik på at få et overblik over, hvorfor børnene vurderes at have behov for en særlig pædagogisk indsats, blev der i maj 2016 tilføjet et spørgsmål til Afrikaturens spørgeskema vedr. årsager til udtagelse. Spørgsmålet er foreløbig blevet besvaret for 7 børns vedkommende, og årsagerne til de 7 børns udtagelse til yderligere pædagogisk aktivitet fordeler sig således:

- Motoriske vanskeligheder = 57 %
- Overvægt = 29 %
- Udfordringer i forhold til samspil og sociale relationer = 14 %
- Andet = 29 %.⁶

Deltagelse i yderligere tiltag i kommunen

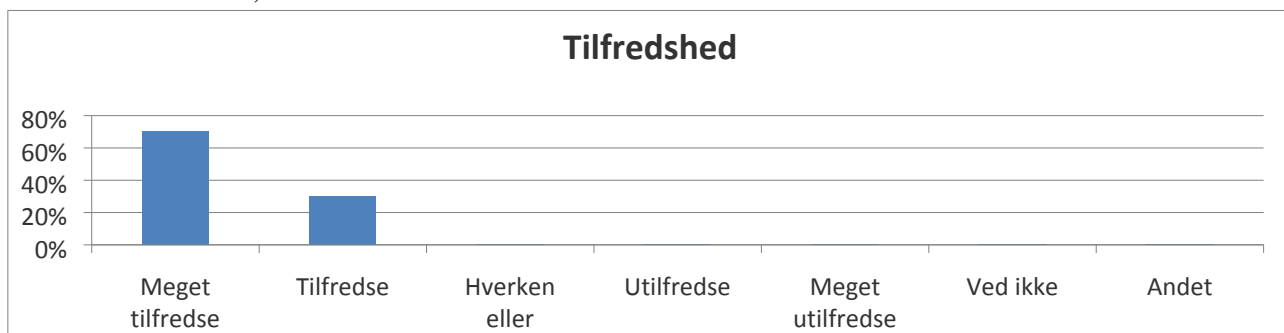
På baggrund af deres deltagelse i Afrikaturen er i alt 8 børn blevet tilbudt deltagelse i yderligere tiltag i kommunen, som rækker ud over dagtilbuddets indsatser. I 2015 blev fem børn tilbudt deltagelse i ICDP-forløb⁷, mens et barn blev tilbudt deltagelse i 'andre typer af tiltag' såsom henvisning til læge eller tværfagligt team. I 2016 er to børn blevet tilbudt deltagelse i 'andre typer af tiltag'.

Forældre indkaldt til sundhedssamtale

I 2015 resulterede 67 % af Afrikaturene i, at forældre til enkelte af de deltagende børn blev inviteret til en sundhedssamtale vedrørende deres barn. I 1. halvår af 2016 var den tilsvarende andel 57 %. I alt er forældre til 21 børn, blevet inviteret til sundhedssamtale på baggrund af børnenes deltagelse i Afrikaturen – 8 børn i 2015 og 13 børn i 2016. Det svarer til, at forældre til 14 % af de børn, som har deltaget i Afrikaturen, er blevet inviteret til sundhedssamtale vedrørende deres barn (10 % i 2015 og 18 % i 2016). Forældre til 18 af de 21 børn mødte op til sundhedssamtalen. Sundhedssamtalen afholdes i de fleste tilfælde af både pædagog og sundhedsplejerske.

Metodens anvendelighed

Sundhedsplejerskerne og pædagogerne har i spørgeskemaet om Afrikaturen svaret på, hvorvidt, og i hvor høj grad, de har været tilfredse med at anvende Afrikaturen som metode. 70 % af de medarbejdere, som har været involveret i afholdelsen af Afrikaturene, var 'meget tilfredse' med at anvende metoden, mens 30 % var 'tilfredse'.

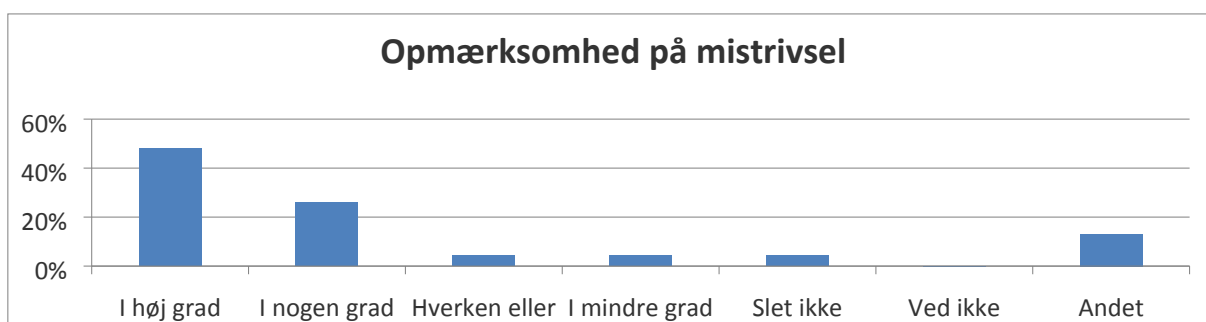

⁵ Det skal dog bemærkes, at i flere af de Afrikature, hvor der ikke blev udtaget børn til yderligere aktivitet, blev der også fundet enkelte børn med behov for en særlig indsats, men her havde dagtilbuddet allerede igangsat en indsats.

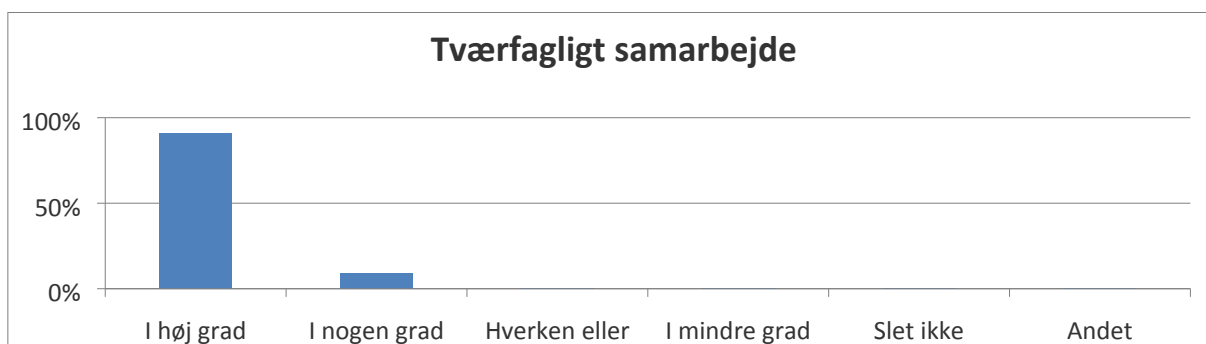
⁶ Der er mulighed for at sætte kryds ved flere årsager i spørgeskemaet.

⁷ ICDP står for International Child Development Program og er en evidensbaseret metode til at arbejde med relationer og samspil i familier.

På spørgsmålet om, hvorvidt Afrikaturen har medvirket til en øget opmærksomhed på børns mistrivsel, har 48 % af de involverede medarbejdere svaret, at metoden 'i høj grad' har været med til at gøre opmærksom på nogle børns mistrivsel, mens 26 % har svaret at dette 'i nogen grad' gør sig gældende. 13 % har svaret at metoden enten 'hverken eller', 'i mindre grad' eller 'slet ikke' bidrager til en øget opmærksomhed på mistrivsel. Kategorien 'andet' dækker over besvarelser, som angiver, at der enten ikke var problematikker med den deltagende børnegruppe, eller at der i forvejen var fokus på mistrivsel blandt enkelte børn, men at metoden har sat fokus på børnenes motoriske udviklingsmuligheder.

På spørgsmålet om, hvorvidt, og i hvor høj grad, Afrikaturen understøtter det tværfaglige samarbejde imellem dagtilbud og sundhedspleje, har 91 % af de involverede medarbejdere svaret, at metoden 'i høj grad' understøtter det tværfaglige samarbejde, mens 9 % har svaret at metoden 'i nogen grad' understøtter det tværfaglige samarbejde.

Opsamling

Udviklingen i indsatsen, og samarbejdet omkring Afrikaturen i 1. halvår af 2016, bekræfter de få og meget foreløbige tendenser fra seneste statusnotat, nemlig:

- At Afrikaturen som metode taler sig ind i projekt "Livsglade børn som bruger deres krop", hvor fokus er på bevægelse og at lære at bruge sin krop. Afrikaturen er bevægelse og leg, og børnene synes, at det er sjovt.
- Afrikaturen er et fælles metodisk rum, hvor begge fagligheder kommer relevant i spil. Metoden styrker det tværfaglige samarbejde – også udenfor Afrikaturen.
- Afrikaturen er en god metode til at komme tæt på det enkelte barn og giver mulighed for opfølgende samtaler med forældre og indsatser i institutionen.
- De forældre, som er blevet tilbudt sundhedssamtaler, har generelt taget godt i mod tilbuddet, været glade for det og har udtalt, at de har fået ny viden, og at de synes, det er

en meget fin service, kommunen yder. Sundhedssamtalerne har også en effekt på børnenes mistriivsel eller begyndende overvægt.

Her er et par eksempler:

”Vi inviterede et forældrepar til en 4-årig til sundhedssamtale efter Afrikaturen. Barnet havde lidt forhøjet BMI, nok til at betragte det som overvægt for alderen. Forældrene var meget positive overfor tilbuddet om en sundhedssamtale. Mor fortalte, at hun altid selv havde været overvægtig og som barn var blevet drillet med sin overvægt. Mor udtrykte, at det var svært selv at vurdere, om barnet var overvægtigt. Vi fik en snak om vaner og passende portionsstørrelser for et 4-årigt barn. Forældrene fik vejledning omkring sunde mellemmåltider. Forældrene fik et par pjecer om ’nøglehulsmærket’ og anbefalede maksimale mængder af søde sager for 3-6-årige børn. Forældrene var overraskede over, hvor få søde sager, der er plads til hos et 4-årigt barn. Forældrenes plan er nu, at barnet skal starte til gymnastik efter sommerferien, og at de vil være opmærksomme på at få bevægelse ind i hverdagen. Forældrene takkede mange gange for vejledningen og udtrykte, at de ville tage deres nye viden til sig. Forældrene syntes, det var et rigtig flot tilbud fra kommunens side.”

”Ved et møde i dagtilbuddet rakte en pædagog armene i vejret og sagde, ” Hurra for Afrikaturen! ”. Turen var med til at sætte fokus på et barn, som altid var meget træt, energiforladt og havde sorte rande under øjnene. Den efterfølgende sundhedssamtale gav mulighed for at tale med forældrene om dette og udtrykke bekymring og undren over, at barnet altid var træt og svært at motivere til at deltage i leg. Barnet ville heller ikke deltage i Afrikaturen. Sundhedssamtalen havde fokus på sund mad og sengetider, en drøftelse af rammer og struktur og en plan for, hvordan dagtilbuddet kan hjælpe ved for eksempel at være dem, som står for morgenmaden til barnet. Forældrene var motiverede og formåede at ændre så meget derhjemme, at dagtilbuddet meget hurtigt så en helt anden livlig dreng. Derfor ” hurra for Afrikaturen! ”.